

De ogen van Osiris

Oliver Pötzsch bij Boekerij:

Het boek van de doodgraver
De ogen van Osiris

Oliver Pötzsch

De ogen van Osiris

Wenen, 1894. Een gruwelijke vondst in het
Kunsthistorisch Museum. Is de stad getroffen
door een eeuwenoude vloek?

Vertaald door Jeannet Dekker

Op pagina 433 van dit boek staat een verklarende woordenlijst.

ISBN 978-90-225-9763-7
ISBN 978-94-023-2002-2 (e-book)
NUR 330

Oorspronkelijke titel: *Das Mädchen und der Totengräber*
Omslagontwerp: Wil Immink Design
Omslagbeeld: Wil Immink Design/Istock
Auteursfoto: © Frank Bauer
Zetwerk: Mat-Zet bv, Huizen

© 2022 Ullstein Buchverlage GmbH, Berlin. Published in 2022 by Ullstein
Paperback Verlag
© 2023 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekeryj bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk,
fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van de uitgever.

Nogmaals voor Katrin, mijn zonnetje! Omdat je altijd in mij (en Augustin) hebt geloofd... Met jou ouder worden is als een dagelijkse bron der jeugd!

En voor een kleine Belgische detective over wiens verzonnen zaken ik tijdens het schrijven veel en vaak heb gelezen. De grande finale met de definitieve oplossing is aan u gewijd, monsieur Hercule Poirot!

*'In het begin zag ik niets, het vlammetje van de kaars
flakkerde door de warme lucht die de kamer uit stroomde,
maar toen mijn ogen eenmaal aan het licht gewend waren,
zag ik de details van de ruimte vanuit het stof opdoemen,
vreemde dieren, beelden en goud - overal glansde goud.'*

Howard Carter over de ontdekking van het graf van
Toetanchamon

Dramatis personae

Hoofdbureau van politie te Wenen

Inspecteur Leopold von Herzfeldt

Inspecteur Erich Loibl

Hoofdinspecteur Paul Leinkirchner

Hoofdcommissaris Moritz Stukart

Julia Wolf, politiefotografe

Zentralfriedhof te Wenen

Augustin Rothmayer, doodgraver

Anna, een weesmeisje

De beheerder

Weense vereniging voor oudheidkunde

Professor Alfons Strössner

Charlotte Rapoldy, de dochter van Strössner

Dr. Clemens Rapoldy, de schoonzoon van Strössner

Professor Walter Kerfeld, universitair docent

Dr. Alexander Dedekind, hoofd van de Egyptisch-oriëntaalse collectie
van het Kunsthistorisch Museum

Dr. Friedrich Carl Knauer, directeur van de Weense dierentuin,
de Tiergarten am Prater

Carl Rebers, de assistent van Knauer

Professor Eduard Ritter von Hofmann, hoofd van het gerechtelijk
geneeskundig instituut
Aartshertog Rainer van Oostenrijk, lid van de keizerlijke familie

Overige personages

Adelheid Rinsinger, Leo's hospita
Dikke Elli, eigenares van bordeel Zum Blauen Dragoner
Bruno, uitsmijter bij de Dragoner
Margarethe, een vriendin van Julia
Saidrovuni, stamhoofd van de Matabele
Eugen Lenz, oppasser in de dierentuin
Jurek, aanvoerder van de rioolschuimers
Pater Gregor Mayr, egyptoloog
Dr. Adolf Landinger, egyptoloog

*Uit: Uitvaartrituelen onzer wereld door Augustin Rothmayer,
geschreven te Wenen, 1894*

De Egyptische kunst van het mummificeren behoort zonder twijfel tot de meest doorwrochte uitvaartrituelen die onze wereld ooit heeft gekend. Het was een methode die gedurende duizenden jaren steeds verder werd verfijnd.

De Griekse schrijver Herodotus meldde reeds dat de Egyptenaren een lange, gebogen haak door de neusgaten in het hoofd staken en daarmee de hersenen aan stukjes sneden, omroerden en de hersendelen met diezelfde haak uit de schedel trokken. Vervolgens goten ze gezalfde olie door de neusgaten naar binnen om ook de laatste restjes van de hersenen op te lossen. Daarna werd het lijk met een scherp mes van obsidiaan opengesneden, zodat de buikholte van de ingewanden kon worden ontdaan en met palmwijn en fijngemalen kruiden kon worden gespoeld. Het lijk werd vervolgens gevuld met doeken, zaagsel en buideltjes met natron, daarna dichtgenaaid en aldus geprepareerd zeventig dagen lang in natronloog gelegd. Ten slotte werd het uitgedroogde lijk met talloze windsels omwikkeld en als mummie in de sarcofaag gelegd.

In het oude Egypte werden tijdens de eerste en tweede dynastie bij de begrafenis van een farao ook talloze bedienden en koninklijke ambtenaren gemummificeerd en aan de heerser in het graf meegegeven. Aangezien de betreffende lieden gewoonlijk nog leefden, werden zij eerst op rituele wijze gedood, bij voorkeur met een stenen bijl, slangenbeten of gif. Het kwam af en toe waarschijnlijk voor dat het gif de persoon in kwestie niet meteen doodde, maar slechts verlamde.

Vermoedelijk hebben op deze manier de nodige arme zielen de balseming van hun nog levende lichaam meegemaakt. Aan de gruwelen die zij tijdens hun langzame sterven moeten hebben ervaren, wil ik zelfs als doodgraver liever niet denken.

Proloog

*Egypte, ergens tussen de ruïnes van het oude Thebe,
in het vroege voorjaar van 1892*

Professor Alfons Strössner, Weens geleerde met het nodige aanzien en wereldwijd bekend vooraanstaand egyptoloog, struikelde over een plak opgedroogde kamelenstront, uitte een vloek richting Re, de stralende zonnegod, en viel voorover in het zand.

Zijn tong kleefde als een uitgedroogde lap aan zijn verhemelte, talloze zandkorrels dwarrelden uit zijn haar en prikten in zijn neus, oren en ogen, en de zachte bodem onder hem was letterlijk gloeiend heet. Hij tastte naar zijn waterfles, dronk gretig de laatste druppels op en krabbelde overeind. Wat onvoorstelbaar dom dat hij was verdwaald, hij was toch immers niet zo'n arrogante Britse edelman! Om hem heen strekten de zandduinen zich naar alle kanten uit, het een na het ander, als golven in een bruingele zee, en ertussen staken steile rotsen en bergen omhoog. Ergens achter die bergen moest de dodenstad Deir el-Bahri liggen, die hij nog maar een paar uur geleden had verlaten. Maar waar precies? Waarschijnlijk slechts een paar mijl verderop, maar de wegen door de bergen kronkelden als in een doolhof.

Alfons Strössner was van de graven daar weggelopen omdat hij dringend behoefte had aan rust. Al wekenlang deelde hij een piepkleine tent met zijn Oostenrijkse collega's, collega's met wie hij het niet eens lang had kunnen uithouden in de grote gehoorzaal van de Weense universiteit, laat staan op amper tien vierkante meter, door slechts dunne lappen tentdoek van de weidse Egyptische woestijn gescheiden. Het gesnurk en gesmak

van pater Gregor Mayr, het eeuwige geklaag van Adolf Landinger over het weer, de verzuurde opmerkingen van zijn oude tegenstrever Walter Kerfeld... Hij had het simpelweg niet langer kunnen uithouden.

Bovendien waren ze een van de grootste ontdekkingen van de laatste decennia op het spoor, de droom van iedere egyptoloog! De vondst van Deir el-Bahri was nu al een sensatie. Telkens weer kwamen er nieuwe mummies tevoorschijn, sieraden, amuletten, kostbare beeldjes... En de groepjes onderzoekers vlogen elkaar even jaloers in de haren als een stel maagden op zoek naar de beste echtgenoot. Elk land had zijn eminentste wetenschappers naar Egypte gestuurd, maar het was beslist nog geen uitgemaakte zaak wie welke schatten mee naar huis mocht nemen, ter eer en glorie van de eigen natie.

De professor rechtte zijn rug, zette zijn met linnen bespannen tropenhelm af en probeerde vast te stellen waar hij zich precies bevond. Zijn koppige kameel, dat ellendige ondie, had hem meer dan een uur geleden al afgeworpen en was er in een drafje vandoor gegaan. Strössner had zich omgedraaid om te voet terug te gaan, maar hij had ergens tussen de rotsen blijkbaar voor het verkeerde spoor gekozen. De weg terug kon niet ver uit de buurt zijn, maar de omgeving was bijzonder verraderlijk, vol spleten en zachte, deels tot heuphoogte reikende zandbergen die, als ze een mens eenmaal te pakken hadden, de arme drommel niet meer loslieten.

Hij wist het maar al te goed: als hij niet uitkeek, veranderde hij zelf nog in een mummie. Hier in het hete woestijnzand droogde een lichaam sneller uit dan een rotte appel. Hij werd nu al langzaam duizelig door het gebrek aan water. Moest hij om hulp roepen? Maar wie kon hem hier horen, afgezien van een paar schurftige jakhalzen? Waarom had hij niet wat meer water meegenomen? Zijn mond en keel waren kurkdroog en daardoor kon hij nergens lang zijn gedachten bij houden.

Woedend smet professor Alfons Strössner zijn lege waterfles tegen een van de rotswanden. Het blikken voorwerp raakte het gesteente met een hol geluid, dat door de andere wanden meerdere keren werd weerkaatst. Gevolgd door een soort gerammel, alsof de fles over meerdere treden naar beneden tuimelde.

De professor schrok op.

Over meerdere treden naar beneden?

Nieuwsgierig stond hij op, en hij liep naar de rotswand. Inderdaad, op de plek waar zijn fles de wand had geraakt, zag hij een gat, ongeveer even breed als zijn hand. Daar moest zijn fles in gevallen zijn... Strössner hurkte neer en veegde met toenemende opwindning het zand opzij. Al snel stuitte hij op een schacht die schuin de diepte in voerde. Steile, stenen traptreden verdwenen in de schemering. Hij vermoedde dat de grote zandstorm van een paar dagen geleden die schacht had blootgelegd, maar dat de ingang daarvoor misschien wel duizenden jaren verborgen was geweest.

Strössners hart bonsde woest en zijn rechterhand begon te trillen. Kwam dat door de kwaal die hem al enige tijd plaagde of was het de opwindning over deze onverwachte ontdekking? Hij liep met een paar snelle stappen terug naar zijn rugzak, die hij in het zand had laten liggen. Daarin zat het gereedschap dat hij voor zijn opgravingen nodig had, een kleine handschep, maar ook een petroleumlamp. De professor streek een lucifer af, en nog een... Pas bij de derde vatte de lont eindelijk vlam.

Met de brandende lamp in zijn hand liep hij de trap af. Al na een paar stappen verdween de wereld boven hem. Hij ploegde door het zand, dat naarmate hij verder de trap afliep een steeds groter deel van de treden bedekte. Al snel had hij de schep nodig om verder te kunnen gaan. Zijn dorst en moeheid waren verdwenen, hij werkte als bezeten. In de donkere schacht stuitte het metalen blad van zijn schep op iets hards. Strössner woelde met zijn hand in het zand en haalde een uitgedroogd hoofd tevoorschijn, gevolgd door een uitgedroogde hand die hij teleurgesteld liet vallen. Nee, dit was geen zorgvuldig gebalsemde mummie, geen priester of farao, het waren slechts de erbarmelijke menselijke overblijfselen van een onbekende.

Misschien het lijk van een grafrover?

De professor was er vrij zeker van dat een eventuele plunderaar nog niet tot het hart van het graf kon zijn doorgedrongen. Zelf was hij nog niet op de dodenkamer gestuit, en ook niet op de zogenaamde schijndeuren.

Nerveus keek hij om zich heen, op zoek naar mogelijke vallen. Hij wist met welke uitgekende mechanismen de oude Egyptenaren hun graven hadden beschermd, niet alleen met dodelijke mechanieken, maar ook met gifstoffen waarnaar nog weinig onderzoek was gedaan... Maar hij vond niets, en dus werkte hij haastig verder en woelde hij met zijn schep in het diepe zand, totdat hij ten slotte op een muur van gemetselde stenen stuitte. Daarin waren hiërogliefen gekerfd. Onbeschadigd, er was zelfs geen krasje op de muur te zien.

Op Strössners zonverbrande gezicht verscheen een brede glimlach.

Kijk eens aan...

In het flakkerende licht van de lamp herkende de professor het teken van Osiris, de god van de onderwereld, en dat van Thoth, de god van de wijsheid en de magie, en nog een paar andere hiërogliefen waarvan hij niet zo snel de betekenis kon bepalen. Maar één ding wist hij wel: het graf hier voor hem was nog niet geplunderd. Misschien was het wel het graf van een onbekende farao. Dan zou hij als de ontdekker de geschiedenis in gaan!

Strössner aarzelde heel even, maar toen pakte hij de schep met beide handen beet en ramde hij een gat in de muur. Het stof steeg in wolken op, de korrels zand stroomden als beekjes in brede banen langs de wanden van de schacht naar beneden. De professor stond inmiddels bijna tot aan zijn heupen in het zand. Zenuwachtig keek hij naar boven, waar het zonlicht door een piepklein rechthoekje, oneindig ver weg, naar binnen scheen. Als er nog meer zand naar beneden viel, werd hij hier dadelijk nog levend begraven. Misschien zouden andere geleerden dan over meer dan honderd jaar op zijn uitgedroogde lichaam stuiten, naast dat van de grafrover. Hij kreeg er koude rillingen van.

Nu niet opgeven!

Hij stootte nog keer met zijn schep tegen de muur, totdat die eindelijk krakend meegaf. Brokken aarde rolden in het donker hoorbaar naar beneden. Er was een gat ontstaan, ongeveer ter grootte van een hoofd, waaruit een mufte, tikje zoete geur stroomde. Een geur die de professor maar al te goed kende. Met een trillende hand tastte hij rond het gat en toen

hield hij zijn petroleumlamp er vlak voor, zodat het licht naar binnen kon vallen. Het flakkerende schijnsel danste over de natuurlijke rotswand erachter.

Mijn god...

Het was een nis die slechts tot aan heuphoogte reikte, maar wel een die met talrijke schilderijen was versierd. Duidelijk een dodenkamer. Met daarin een sarcofaag.

Strössners hand trilde zo hevig dat hij de lantaarn bijna liet vallen. Hij kon amper geloven dat hij zo veel geluk had.

Dit graf, dat is nog volledig onaangeroerd... En die wonderlijke tekens op de sarcofaag, de symbolen van Thoth... En een enkel geschilderd oog...

Er was één afbeelding in het bijzonder die zijn aandacht trok. Een geschilderde hand, met uitgestoken, gespreide vingers.

Als een waarschuwing.

Terwijl de professor naar het wonder voor hem keek, had hij niet in de gaten dat het zand verder de schacht in sijpelde, het ene korreltje na het andere, centimeter voor centimeter, als in een zandloper. Het sijpelen veranderde in vloeien, het vloeien in stromen, en toen viel al het zand opeens, onverwacht, als een golf over hem heen.

Strössner hapte verbaasd naar adem, hij maaide met zijn armen en wist zichzelf te bevrijden, om vervolgens alleen maar dieper weg te zakken. Vanuit zijn ooghoeken zag hij dat het gat naar de dodenkamer onder de laag zand verdween, dat zijn lantaarn en zijn schep... Ten slotte kon hij zich niet meer bewegen en stond hij tot aan zijn nek in het zand. Een hese kreet, eerder een gekras, ontsnapte aan zijn keel. En een verschrikkelijke gedachte overviel hem.

Die hand... Die was echt een waarschuwing... Een vloek! Een val!

Een pillendraaier, een kleine zwarte kever, krabbelde vlak voor zijn neus. Een andere kever kietelde zijn oor, en Strössner meende bijna dat hij de pootjes van het insect hoorde bewegen.

Scarabaeus sacer, schoot het door zijn hoofd. *De heilige pillendraaier, de aankondiger van mijn dood...*

‘Professor, bent u dat? Zit u daar beneden?’

In eerste instantie dacht hij nog dat hij zijn eigen stem hoorde, dat hij in de war was omdat hij elk moment het bewustzijn kon verliezen, maar toen drong het tot hem door dat de stem van boven kwam, vanaf de plek waar het licht als een enkel dun straaltje tot hem doordrong. Het was de snerpende stem van zijn tegenstrever Walter Kerfeld. Alfons Strössner had nooit kunnen denken dat hij nog eens blij zou zijn om die te horen.

Hij hijgde, hoestte, spuugde zand uit. ‘Ben... bedolven...’ wist hij ten slotte uit te brengen.

‘In ’s hemelsnaam, professor! We hebben u overal gezocht! De Heilige Maagd zij dank, mijn gebeden zijn verhoord.’ Dat was duidelijk pater Gregor Mayr. Nu meende de professor daarboven in de vlek licht ook een paar gezichten te herkennen. Pater Gregor, Walter Kerfeld, het grauwe, ingevallen gelaat van doctor Adolf Landinger... Zijn vakgenoten waren hem gaan zoeken en hadden hem op het nippertje gevonden.

‘Een touw!’ riep Strössner. ‘Snel!’

Door een bijna bovenmenselijke inspanning lukte het hem om zijn armen uit het zand te trekken. Toen het touw ten slotte vlak voor zijn ogen bungelde, die half dichtgekleefd zaten door het stof, pakte hij het vast en bond hij het rond zijn bovenlijf, zodat ze hem omhoog konden trekken. Boven aangekomen spuugde hij zand uit, en hij kokhalsde en schudde zich uit. De drie mannen starden hem aan alsof hij net aan de onderwereld was ontsnapt.

Professor Alfons Strössner pakte de waterfles die hem werd aangereikt en dronk gulzig, en daarna keek hij zijn vakgenoten een voor een indringend aan. Terwijl hij de laatste zandkorrels uit zijn ooghoeken veegde, begon hij al met zachte, schorre stem te praten.

‘Heren, wat ik u nu ga vertellen, blijft onder ons. Ik heb een graf gevonden dat nog geheel intact is, een wonder van duizenden jaren oud! En ik ben niet van plan om dit met de Britten, de Fransen en al helemaal niet met de Piefkes te delen. Laat staan met deze of gene kamelendrijver. Dit graf is een sensatie en het is voor Oostenrijk! Kan ik vertrouwen op uw erewoord als landgenoten?’

Ze knikten allemaal zwijgend en daarmee was het pact gesloten. Alleen

Walter Kerfeld wierp hem een wantrouwende blik toe, maar hij zei niets.

Toen begon professor Alfons Strössner fluisterend over zijn ontdekking te vertellen.

Geen van de aanwezigen besepte dat zijn spectaculaire vondst uiteindelijk tot de ondergang van hen allemaal zou leiden.

1

*Twee jaar later in Wenen, half mei 1894,
's avonds in het twaalfde district*

‘Drie, twee, één, nu!’

Het mengsel van magnesium, kaliumchloraat en antimoonsulfide ontplofte met een harde knal, het siste en rookte, en heel even werd het onnatuurlijk licht in de donkere opslagloods. De kring van licht was bijna volmaakt rond, als een koepel. Julia vond het nog altijd een wonder, hoewel ze inmiddels wist dat dit wonder niets meer was dan een chemische reactie. Een eenvoudige moderne techniek, net als het fototoestel dat ze in haar handen hield, een schandalig dure Goldmann met groot-hoeklens en statief. Op hetzelfde moment dat ze het bevel had gegeven en de angstige agent naast haar het poeder had aangestoken, had zij op de ontspanner gedrukt. De lensopening was opengegaan en het licht was op de met zilverbromide bestreken plaat erachter gevallen, waarop het tafereel nu was vastgelegd: de ramen met de spinnenwebben ervoor, de omgevallen bussen verf op de vloer van aangestampte aarde, de talloze glasscherven en gebroken flessen in de rekken, het bloed dat op de fotografische plaat een zwarte vlek werd... En vooral de jonge knaap die met gespreide armen en grote ogen van schrik voor hen op zijn rug lag, bijna als de Heiland zelf.

Alleen had de Heiland hier in het twaalfde district geen broek meer aan en was hij meer dan alleen maar besneden.

‘Verdomme, wat een rotzooi,’ mompelde inspecteur Erich Loibl nors.

‘Nog erger dan in het slachthuis van Sankt Marx. Nou ja, gelukkig stinkt het hier een stuk minder.’

De loods waarin ze momenteel stonden, hoorde bij een ververij, en daarom steeg er uit een van de omgevallen bussen de licht bijtende lucht van bleekmiddel op.

Zwijgend schroefde Julia de camera van het statief, waarbij ze haar best deed om niet te veel te trillen. Ze wist dat het zestal mannen hier haar scherp in de gaten hield. Bij een van haar eerste opdrachten, het gevolg van een echtelijke twist in het tiende district, had ze moeten braken. De dader had zijn vrouw met een hamer de schedel ingeslagen, het wapen stak nog uit haar hoofd. Meteen werd er beweerd dat vrouwmensen niet geschikt waren om dit soort politietaken uit te voeren, dat ze daarvoor veel te teer en te gevoelig waren, maar ook twee van de aanwezige agenten hadden moeten overgeven. Maar op haar werd altijd veel meer gelet.

‘Bent u klaar?’ vroeg Loibl, die vlak achter haar stond. Zijn waterige blik ging verveeld door de loods. Ondanks de bijtende lucht om hen heen rook Julia toch nog de alcohol in zijn adem. Blijkbaar hadden ze de inspecteur uit een of andere *Beisl* moeten vissen waar hij nu al van zijn vrije avond had genoten. Loibl wekte de indruk dat hij zo snel mogelijk daarnaar terug wilde keren.

‘Ik wil graag nog een paar opnamen van dichtbij maken,’ zei Julia. Ze verwisselde de lens, ging op haar hurken zitten en wist dat een paar van de mannen naar haar achterste keken. Op de achterkant van de camera stelde ze de afstand in, om zich daarna tot de agent te wenden die nog altijd het wonderlijke voorwerp in zijn hand hield, een rubberen blaasbalg met een slang waaraan een brandende kaars was bevestigd. Een handspiegeltje deed dienst als reflector. Ze had het apparaatje voor de flits zelf in elkaar gezet.

‘Bent u er klaar voor?’ vroeg Julia.

De agent knikte korzelig en kneep opnieuw in de blaasbalg. Weer klonk er gesis, en er steeg rook op zodra het poedermengsel met de vlam van de kaars in contact kwam en als een wolkje opsteeg. Een paar tellen lang baadde het lijk in fel wit licht.

De dode was niet ouder dan een jaar of zeventien, achttien en droeg een versleten hemd vol gaten, dat nat en rood van het bloed was. Daaronder waren minstens tien messteken te zien. Er was op de jongen ingestoken alsof hij niet meer dan een rat was. Julia liet haar blik over zijn poedelnaakte onderlichaam gaan. Vanwege het vele bloed was niet alles goed te zien, maar het was duidelijk dat het de jongen aan iets heel belangrijks ontbrak. Op de plek van zijn balzak gaapte een gat, en ook zijn penis was afgesneden. Daar bungelden alleen nog een paar zeentjes.

Opeens werd ze misselijk. Ze draaide zich om en legde de camera neer. Daarbij merkte ze duidelijk dat de agenten haar met hun blikken aftastten, even gretig en oplettend als roofdieren. In haar haast had Julia geen andere kleren aangetrokken. Ze droeg nog altijd haar lichtgroene, strakke avondjurk, die door haar overjas slechts schamel werd bedekt. Eigenlijk had ze op deze zaterdag voor Pinksteren samen met Leo uit willen gaan, maar dat zat er nu niet meer in.

‘Is alles in orde, juffrouw Wolf?’ vroeg Loibl. Dat klonk bijna begripvol, maar niet heus. ‘Hebt u nu genoeg opnamen?’

‘Ik laat het u weten wanneer ik klaar ben. Flitslicht, alstublieft.’

Na nog drie sissende, rokende knallen was Julia tevreden. ‘Dit was het wel.’ Ze knikte, met haar lippen op elkaar geperst, en stopte de Goldmann in de bijbehorende houten koffer. ‘Wie doet er in godsnaam zoiets?’ mompelde ze, meer in zichzelf. ‘En waarom?’

‘Dat had u wel geweten als u een manspersoon was geweest. Een man zonder *Zumpferl* en ballen, dat is geen man meer.’ Loibl schoof zijn bolhoed naar achteren. Met duidelijke weerzin wees hij naar het lijk, dat baadde in het felle licht van de sterke petroleumlamp. ‘Kijk dat knappe smoeltje eens, hij was ongetwijfeld een schandknaap. Ik denk dat hij in het verkeerde jachtgebied op strooptocht is gegaan, waarschijnlijk meerdere keren. Een of andere souteneur heeft daar een stokje voor gestoken en ook andere jongens meteen duidelijk gemaakt dat ze zoiets beter niet kunnen doen.’ Hij wees op de scherven en de omgevallen bussen. ‘Ze plukken hem van de straat, slepen hem deze loods in, en na een korte schermutseling draait hij nooit meer met zijn achterste.

Het gaat er in de betaalde liefde ruig aan toe. Verderop in het Prater kun je al voor een paar centen een jochie krijgen, soms niet ouder dan een jaar of veertien. Misschien wilde deze knaap voor zichzelf aan de slag en zag zijn pooier dat niet zitten. Daar komen we waarschijnlijk nooit helemaal achter.’

‘Dus een waarschuwing aan andere schandknepen?’ vroeg Julia. ‘Hm...’

Ze keek nogmaals naar de dode. Hij had een innemend, bijna vrouwelijk gezicht. Nu viel het haar op dat hij een klein beetje rouge op zijn wangen had en dat er op zijn lippen wat restjes uitgesmeerde lippenstift zaten. Dat laatste was een nieuwe mode, die pas echt populair was geworden dankzij de Franse actrice Sarah Bernhardt, een ware diva. De jongen leek op een kapotte pop die op een vuilnishoop was gegooid.

‘Een wel heel opvallende waarschuwing, als u het mij vraagt,’ zei Loibl. ‘Ik heb zoiets nog maar één keer eerder gezien, in Leopoldstadt, vlak bij het Prater, maar dat is al een tijdje geleden. De vraag is of ze zijn familiejuwelen hebben afgehakt voordat ze hem doodstaken of pas daarna. Ik moet zeggen, het biedt geen fraaie aanblik, maar niet veel erger dan twee mannen die het als honden met elkaar doen. Of wel soms, juffrouw?’ voegde de inspecteur er met een knipoog aan toe.

‘Zoals u al zei, u hebt als man veel meer ervaring met dit soort dingen,’ antwoordde Julia, die haar fotografische platen begon in te pakken.

De vervallen loods lag in Meidling, in het twaalfde district. Wie goed luisterde, kon hier het klateren van de Wien horen, die vlak achter het pand de bijtende stoffen van de aangrenzende ververij wegspoelde. Op sommige dagen was het water rood als bloed. Het was geen ongevaarlijke buurt, een arbeiderswijk vol bouwvallige werkplaatsen, fabrieken, leerlooiers en donkere huurkazernes waar de mensen met tientallen tegelijk in krappe kamertjes wegteerden. Een van de burens had lawaai gehoord en was een kijkje gaan nemen, en slechts een half uur later waren de agenten en inspecteur Loibl van de Weense recherche ter plaatse geweest.

Julia was kort daarna aangekomen. Ze had het telefoontje gekregen toen ze net met Sisi aan het avondeten zat, al helemaal gekleed voor een avondje uit. Ze had haar dochter een zoen gegeven, haar in de armen van